

Nr 380.

Av herr **Olsson** i Ramsta, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 17, med förslag om arv m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 17, med förslag till lag om arv m. m., handlar första kapitlet om skyldemans arvsrätt. Förslaget avviker skarpt från nu gällande lag, med dess obegränsade arvsrätt i både uppstigande och nedstigande led.

Förslaget tillåter icke kusiner att ärva kusin.

Justitierådet von Seth har i särskilt anförande till lagrådets yttrande över lagförslaget gått in på en kritik över den statistik angående arvsfall, som ligger till grund för förslaget. Justitierådet säger bland annat: "Går man till de primäruppgifter, som ligga till grund för nämnda statistik, såvitt de äro tillgängliga i handlingarna, blir man emellertid tveksam om värdet av densamma. Det visar sig nämligen då, att antalet arvsfall, i vilka arvet gått till kusinerna, arvingarna, antingen omedelbart på grund av arvsrätt eller via testamente är påfallande stort inom de lägre kvarlåtenskapsklasserna intill ett kvarlåtenskapsvärde av 40,000 kronor och att, vad särskilt angår år 1920, av 171 arvsfall, i vilka kusiner varit arvingar, arvet i ej mindre än 54 fall eller omkring 32 procent av hela antalet arvsfall gått till arvingarna. Här-till komma 40 testamentsfall, om vilka dock ej med bestämdhet kan sägas, huruvida icke några härröra från samma testamentsgivare. Man torde emellertid kunna beräkna, att i omkring 50 procent av alla de fall, där kusiner varit de närmaste arvingarna, arvet också gått till dessa".

Det förhåller sig nog så som justitierådet von Seth förmodar, att den uppluckring av släktskapsbandet, som inom de förmögnare klasserna tunnat ut släktkärleken kusiner emellan, ännu icke trängt tillräckligt djupt in bland de mindre förmögna folkklasserna. Bland bondeklassen i synnerhet är släktskapsbandet kusiner emellan rätt så starkt, även om de förr så vanliga giftet kusiner emellan numera icke förekommer i samma utsträckning som tidigare.

Departementschefen redogör å sid. 53 i propositionen för utvecklingen å detta lagstiftningsområde i en hel del stater. Av denna redogörelse framgår, att man knappast i något annat land, med undantag möjligen för England, gått så långt i beskärning av arvsrätten som i den kungl. propositionen nr 17, föreslås.

Visserligen är det sant att testamentsrätten lämnas obeskuren i lagför-

slaget, men det är ju ofta så att inom de mindre förmögna klasserna testamantariska förordnanden förekomma mera sparsamt än inom de förmögna klasserna. När man därtill vet, huru litet folk i allmänhet har reda på lagar och förordningar, har man all anledning att förmoda, att den fria testamentsrätten icke kommer att utnyttjas i nämnvärt större utsträckning, än som nu äger rum.

I en tid då icke allenast släktskapsbanden utan även familjebanden hålla på att uppluckras, är det knappast tillrådligt att påskynda denna uppluckring genom en snävt tilltagen gräns för arvsrätten.

Till stöd för den föreslagna starka beskäringen av arvsrätten anför departementschefen, att om kusiner få ärva, bliva förmögenheterna skingrade och pulvriserade.

Ja, detta är ju obestriddigt, då det gäller mindre förmögenheter och där kusinerna äro många.

Men någon synnerligen stor förtjänst härutinnan äger ej heller förslaget, då endast en tredjedel skulle kapitaliseras och två tredjedelar användas så att säga i konsumtionen och skingras.

Nu är det ju så, att den enskilda fria kapitalbildningen är motorn i vårt ekonomiska liv, vilken kapitalbildning på allt sätt av staten borde uppmunt-
ras.

En beskäring av nu gällande arvsrätt, så att arvsrätten sträcker sig endast till kusiner, är dock med hänsyn till nu gällande lag och författning på detta område en så pass långt gående åtgärd att försiktigheten borde bjuda att stanna där.

I tredje kapitlet i Kungl. Maj:ts proposition nr 17 stadgas om den arvsrätt, som tillkommer barn utom äktenskap, så ock om arvsrätt efter sådant barn.

Av den föreslagna lagtexten finner man att barn utom äktenskap eller dess avkomlingar endast taga arv efter barnets moder och modernefränder och ärvas av dem, såsom vore barnet av äktenskaplig börd. Undantag från denna regel skulle endast förekomma för så kallat trolovningsbarn eller om fadern avgivit förklaring, att barnet skall hava samma rätt till arv efter honom som barn av äktenskaplig börd.

Sedan vi fått "lag om samhällets barnavård" med en helt annan syn på detta problem än tidigare, förefaller det som om tiden nu skulle vara mogen för att taga steget fullt ut och giva barnen sin fulla rätt, oavsett om förbindelsen föräldrarna emellan fullföljdes med äktenskap. Säkert är att den allmänna rättskänslan skulle finna ett sådant framsteg helt naturligt.

Speciellt från kvinnornas sida borde kravet på full likställighet, då det gäller barnets rätt till arv efter föräldrarna, resas med styrka.

Även om vårt land härigenom skulle bliva föregångslandet, tvekar jag ej att föreslå en sådan ändring i förslaget, att oäkta barn även få ärva fader och farföräldrar.

Med stöd av det ovan anförda får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen, med förklarande av att Kungl. Maj:ts proposition nr 17 icke kunnat i oförändrat skick bifallas, för sin del antaga lag om arv m. m. enligt Kungl. Maj:ts proposition nr 17, med de ändringar, att arvsrätten utsträcker att dels omfatta även kusiner och att oäkta barn även få arva sin fader och farföräldrar; tillika hemställes att vederbörande utskott omarbetar den föreslagna lagtexten så att ovan föreslagna utsträckning av den föreslagna arvsrätten ernås.

Stockholm den 25 januari 1928.

Gustaf Olsson

i Ramsta.
